

21 667**Overeenkomst met de Coöperatieve Republiek Guyana betreffende Tropenbos, het programma van onderzoek en ontwikkeling in vochtige tropenbos-landen; Paramaribo, 22 december 1989****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 24 augustus 1990

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 28 augustus 1990. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 27 september 1990.

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet,¹ de Raad van State gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 22 december 1989 te Paramaribo tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Coöperatieve Republiek Guyana betreffende Tropenbos, het programma van onderzoek en ontwikkeling in vochtige tropenbos-landen (Trb. 1990, 18 en 47).²

Een toelichtende nota bij de Overeenkomst treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91,(1), add.art.XXI, (1)(a) G.W. en art. 61,(3), G.W. 1972.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

S-MN
S-IZ
S-HO

Toelichtende nota

Algemeen

Indien de snel voortschrijdende ontbossing in de wereld in het huidige tempo doorgaat, zal op een termijn van 20 jaar onherstelbare schade zijn aangericht. Het is derhalve van belang om deze snelle ontbossing tot staan te brengen. In Nederland heeft een commissie van deskundigen zich vanaf 1984 in deze vraagstelling verdiept en in april 1985 daarover een rapport uitgebracht, waarbij een onderzoekprogramma wordt bepleit dat aansluit bij nationale en internationale inspanning in een aantal tropenboslanden.

Op 19 maart 1986 heeft de Minister van Onderwijs en Wetenschappen mede namens zijn collegae van Ontwikkelingssamenwerking, Landbouw en Visserij en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in een brief aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 1985/86, VIII nr. 81) de uitvoering van dit onderzoekprogramma aangekondigd. Voor de periode 1986-90 stelden deze departementen daarvoor circa f 10 miljoen ter beschikking. In achtereenvolgende Wetenschapsbudgetten is over de voortgang gerapporteerd. In de loop van 1987 werd het duidelijk dat voor een efficiënte werkwijze de organisatorische en bestuurlijke structuur van het programma zou moeten worden herzien. In 1988 heeft de herstructurering van de opzet van het onderzoeksprogramma Tropenbos haar beslag gekregen. Op 18 juli 1988 is de Stichting Tropenbos opgericht. Daarnaast is er een programmabureau en een wetenschappelijke adviesraad.

Het penvoerderschap is momenteel nog in handen van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. De minister van Ontwikkelingssamenwerking zal dit in de volgende fase overnemen. Alle andere ministeries (Landbouw en Visserij; Onderwijs en Wetenschappen; Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; en Economische Zaken) die in de eerste fase bij het programma waren betrokken, hebben inmiddels hun verdere deelname bevestigd.

Met deze wijzigingen is het programma tevens op weg naar een verlenging en uitbreiding. Oorspronkelijk liep het programma van 1986 tot en met 1989, in welke periode er onderzoeklokaties in Colombia, Indonesië, Ivoorkust en Brits Guyana zijn opgezet. Daarbij richtte het programma zich op de inzet en het verder ontwikkelen van Nederlandse deskundigheid. Naarmate het programma zich ontwikkelde, is men tot een meer vraaggerichte benadering gekomen. De onlangs goedgekeurde tweede fase zal aansluitend zijn en wederom een looptijd van 4 jaar hebben. De uitbreiding zal plaatsvinden door verbreding van het onderzoek op de bestaande lokaties en door vergroting van het aantal lokaties (Kameroen en een tweede lokatie in Zuidoost-Azië). Daarnaast zijn er plannen voor minder omvangrijke projecten (Brazilië).

De verbreding van het onderzoek op bestaande lokaties betekent uitbreiding van het aantal disciplines en intensivering van lopend onderzoek. Intensieve samenwerking met onderzoekers, instituten en lokale overheden in de tropische partnerlanden staat daarbij voorop.

Vanwege de enorme verscheidenheid van het ecosysteem streeft het Tropenbosprogramma naar zes lokaties verspreid over drie continenten. Voor een substantieel effect van het programma op deze zes lokaties wordt een bedrag van f 14 miljoen voor een periode van vier jaar essentieel geacht. De mogelijke lokatie in Kameroen kan grotendeels uit het beschikbare Tropenbos-budget worden betaald. Overigens heeft Tropenbos de opdracht andere financieringsbronnen aan te boren. Dit zal gebeuren op basis van de op te stellen programma-verbreding per lokatie, gereed eind 1990. Op basis hiervan wordt beoogd financiering bij internationale instellingen en andere bronnen te verkrijgen.

Inhoud van het programma

Het «Tropenbos»-programma is opgezet vanuit de doelstelling vitale informatie te genereren en te verwerken ten behoeve van optimaal en duurzaam gebruik, bescherming en beheer van humide tropische bossen en hun bodems. Het programma probeert te komen tot modellen voor het beheer van tropische regenboszones door kennis te verzamelen aan de hand van een vijftal stappen:

1. Analyse van algemene kenmerken van tropische bossen en hun bodems, toegespitst op het in kaart brengen van de rijkdommen en functionele mogelijkheden van de geselecteerde gebieden.
2. Analyse van de wisselwerking tussen de onder stap 1 gevonden kenmerken, leidend tot het vaststellen van geografische kaarten van huidig en toekomstig landgebruik.
3. Diagnose van de factoren die de ecologische draagkracht en stabiliteit, binnen een breed assortiment van soorten bosland, verzekeren.
4. Diagnose van de sociale, culturele, economische en technische factoren die de introductie van stabiele en duurzame vormen van landgebruik regionaal en nationaal beïnvloeden.
5. Het in samenwerking met de lokale autoriteiten ontwerpen van voorstellen voor het testen van beheersopties voor landgebruik door integratie van de kennis uit de eerste vier stappen, zonder dat tot daadwerkelijk testen wordt overgegaan.

Bij de start van het Tropenbosprogramma is een netwerk van zes tropische lokaties als uitgangspunt genomen. Drie daarvan staan onder grote druk van de bevolking, terwijl de drie andere relatief onaangestast zijn. Van beide soorten zijn lokaties gekozen in drie verschillende werelddelen. Werkzaamheden zijn, zoals gezegd, inmiddels gestart in Colombia, Indonesië en Ivoorkust. In Guyana kan het werk nu beginnen. Via deze opzet ontstaat er een groeikern die het netwerk steeds completer en evenwichtiger kan laten uitdijen, naarmate andere tropische partnerlanden zich daarbij aansluiten. Daarbij is het uiteindelijke doel niet alleen te komen tot autonome financiering, maar vooral tot een onderzoeksbeleid dat in en door de tropische partnerlanden wordt geformuleerd.

Het Tropenbosprogramma is in hoge mate complementair aan bestaande programma's en activiteiten met betrekking tot het behoud en de ontwikkeling van tropische regenwoudgebieden. Bestaande activiteiten zijn veelal toegespitst op specifieke problemen, zoals het herstel van reeds aangetaste bosgebieden, of op het verzamelen van gegevens voor zuiver wetenschappelijke of inventariserende doeleinden.

Het Tropenbosprogramma daarentegen is multidisciplinair van aard. Het is gericht op het verstandig gebruik en de ontwikkeling van het tropische regenwoud door middel van internationale samenwerking tussen onderzoekers, instituten en overheden, ten einde te komen tot een gezamenlijk programma voor onderzoek, onderwijs, training en informatie-uitwisseling. Het versterken van kennis en de wetenschappelijke infrastructuur in de partnerlanden door middel van gezamenlijk werk op gekozen onderzoeklokaties levert een belangrijke bijdrage aan de doelstelling op de langere termijn en is derhalve tevens een doelstelling op de korte termijn.

Deze synergetische aanpak die moet leiden tot het zo snel als maar wetenschappelijk verantwoord is kunnen aandragen van praktische oplossingen voor dringende problemen, onderscheidt het Tropenbosprogramma van bestaande programma's van bijvoorbeeld de Food and Agricultural Organization (FAO), UNESCO, International Tropical Timber Organization (ITTO) en Wereldbank.

Wat de ontwikkeling van het Tropenbosprogramma betreft, zijn er verschillende fases te onderscheiden. Na het definiëren van inhoud en

wijze van uitvoering van het programma vinden thans werkzaamheden plaats op een beperkt aantal tropische lokaties. Er zal een sterkere nadruk worden gelegd op internationalisering wanneer blijkt dat de gekozen opzet en werkwijze van het Tropenbosprogramma geslaagd zijn. In dit verband zij opgemerkt dat voor de uitvoering van de programma's gaandeweg meer buitenlandse instellingen en experts zullen worden geïnteresseerd en gecontracteerd. Contacten worden daartoe reeds onderhouden met Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en de Bondsrepubliek. Bij het onderzoek in Guyana zijn reeds onderzoekers uit Zwitserland, de Verenigde Staten en Verenigd Koninkrijk betrokken. Ook in de Wetenschappelijke adviesraad zitten een aantal buitenlanders, terwijl in het kader van de EEG Tropenbos actief is bij de mogelijke vorming van een netwerk van onderzoek gericht op tropische bossen.

In Nederland zal binnen de nieuwe structuur van het Tropenbosprogramma een wetenschappelijke adviesraad advies uitbrengen over voorgelegde projectvoorstellen en werkplannen. De Stichting Tropenbos is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. De dagelijkse coördinatie van het programma vindt plaats door een programmabureau, geleid door een programmadirecteur. Daarnaast opereert een stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de deelnemende ministeries. Op basis van ingediende werkplannen en begrotingen zullen de daarvoor door de regering toegezegde middelen ter beschikking worden gesteld.

Verdrag met Guyana

Met Guyana bestaat geen raamovereenkomst inzake technische samenwerking. Ten einde het programma Tropenbos aldaar op verantwoorde wijze te laten plaatsvinden, dient derhalve met dat land een speciale overeenkomst gesloten te worden.

Artikelsgewijze toelichting

Met betrekking tot de artikelen van de Overeenkomst kan het volgende worden opgemerkt:

Artikelen I, II en III

Deze artikelen betreffen de inhoud en doelstellingen van het programma en de verschillende activiteiten die in dit kader zullen worden uitgevoerd.

Artikel IV

Dit artikel betreft samenwerking, taak en werkwijze van het Nationaal Comité («the Committee»). Voor elk tropisch partnerland wordt een Nationaal Comité opgericht dat in de eerste plaats als taak heeft het totaal aan activiteiten ingevolge het Tropenbosprogramma in het desbetreffende land te begeleiden.

Koninkrijkspositie

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal de Overeenkomst alleen voor Nederland gelden.

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
J. P. Pronk

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
P. Dankert